

POSUDEK NA BAKALÁŘSKOU PRÁCI "HYPOTÉZA
DEJEANOVÉ"

JANA HORY

V bakalářské práci J. Hory je zpracován článek A. Carpiho jehož obsahem je důkaz hypotézy F. Dejean pro každé $n \geq 38$. F. Dejean vyslovila domněnku, že infimum kritických exponentů nekonečných slov nad abecedou s n písmeny je $n/(n-1)$. (Kritický exponent je supremum podílů délek faktorů daného slova a délek nejkratších period těchto faktorů.) Snadno lze ukázat, že hodnota $n/(n-1)$ je nejmenší možná a v článku je konstruováno slovo s tímto nejmenším kritickým exponentem.

Práce vcelku věrně kopíruje zpracovávaný článek, přitom doplňuje zdůvodnění na místech, kde je ponecháno na čtenáři. Jedno z podstatných tvrzení využitých v článku, Tvrzení 9, není ve zpracovávaném článku dokázáno. Student se zřejmě pokusil důkaz zrekonstruovat.

Důkaz prezentovaný ve zpracovaném článku je komplikovaný a technicky náročný. Z práce je patrné, že student ověřil jednotlivé kroky důkazu a důkaz pochopil. V tomto ohledu splnil požadavky kladené na bakalářskou práci.

Ke zpracování problému mám ovšem vážné výhrady. Formulace některých tvrzení a jejich důkazy jsou téměř doslovným překladem formulací a důkazů ze zpracovávaného článku, doplněné o podrobnější odvození některých formulí. Překladem vzniklo několik chyb, viz výčet níže. Formulace v důkazech působí místy neobratně, v některých případech nesmyslně. Navíc, i tam kde práce kopíruje původní článek, je řada tiskových chyb a nepřesností. Některé důkazy a zdůvodnění, které student doplnil sám jsou chybné (Tvrzení 4), některé jsou v pořádku až na formální nepřesnosti (Lemma 3).

Celkově nepokládám práci za zdařilou. S přihlédnutím k technické náročnosti zpracovaného tématu a k tomu, že i přes formální nedostatky práce, se domnívám, že student důkazu porozuměl navrhuji známku dobře.

Přikládám seznam konkrétních připomínek:

- Definice 1: Místo výrazu "zobrazení" v definici φ_n by mělo být "morfismus";
- Lemma 3: Anglický výraz "set" je chybně přeložen jako "množina", správně má být "položme". Ve formulaci Lemmatu 3 by tedy mělo být "...a položme $\gamma_n(w) = (a_i, i \geq 1, \dots$ " místo nesmyslné formulace "...a množina $\gamma_n(w) = (a_i, i \geq 1, \dots$ ";
- Tvrzení 4: V důkazu tohoto tvrzení je několik věcných chyb a nepřesností: k tomu, aby $\gamma_n(v)$ bylo předponou $\gamma_n(u)$ stačí, aby v bylo předponou u . Podmínka $u \in \ker \varphi_n$ není třeba. Neplatí, že $(|v| + n - 1)/|u| \leq (|v|/|u|)$. Nerovnost $\exp(\gamma_n(uv)) \leq |\gamma_n(uv)|/|\gamma_n(u)|$ platí obráceně. Neplatí, že $1 + 1/n = n/(n-1)$;

- Tvzení 5 : Na začátku důkazu je opět výraz "set" chybně přeložen jako množina, měl by být přeložen jako "položme". Na konci první formule je chybně index $j + |r| - 1$, správně má být $j + k - 1$. V sérii výpočtů na konci důkazu je chybně $|u - 1| = (j + n - 2) - (i + n - 1) + 1 = j - i - 2$, místo $\dots = j - i$. To je pak nesprávně dosazeno: $(j - i) - 2 < k(n - 1) - 2 < k(n - 1)$, správně je $j - i < k(n - 1)$;
- Tvzení 6 : Důkaz bodu 3 lze snadno a elegantněji provést víme-li jak vypadají konjugované permutace;
- Poslední řádek na straně 20 : Formule $\tau\sigma = \tau^{-a}(\tau^{-1}\sigma\tau) = \sigma\tau$ je nesmyslná. Správně má být asi $\sigma\tau = \tau\tau^{-1}\sigma\tau = \tau\sigma_1$;
- Třetí řádek na straně 21 : "Neboť navíc platí:" nahradit raději formulací "Protože navíc platí:";
- Lemma 8 : Ve formuli (3.2) je několik tiskových chyb. Pokud $h_1 < p$, potom je x_3 příponou, nikoliv předponou y^* . Podobně, pokud $h_2 < p$, je x_4 příponou, nikoliv předponou y^* ;
- Důkaz Lemmatu 8 : V úvodu důkazu se tvrdí, že faktory v_1, v_2 a indexy k, l jsou slovem u jednoznačně určena. To by mělo být vysvětleno. V definici slova v_2 by mělo být přesněji: 1. $y_0 \dots y_k$ je-li splněna Podmínka 1 a není-li splněna Podmínka 2, 2. $y_1 \dots y_{k+1}$ je-li splněna Podmínka 2 a není-li splněna Podmínka 1. Dále je důkaz prováděn rozbořením jednotlivých možností. Výpočty jsou místy zmatené s drobnými nepřesnostmi. Na závěr se použijí k ověření podmínek lemmatu bez patřičných odkazů;
- Tvzení 9 : Zde je patrný pokus rekonstruovat důkaz, který je v původním článku jen naznačen. To se podařilo pouze pro $k = 2$;
- Lemma 11 : V tvrzení lemmatu by měl být předpoklad, že $\varphi(u)$ je identická permutace. Ten se, bez upozornění, používá například v důkazu bodu 2;
- Strana 37, řádek 9 : Místo ζ_1 má být ζ ;
- Důkazy Lemmatu 14 a Tvzení 16 : Na několika místech by mělo být v nahrazeno v_1 ;

